

«БЕКІТІЛГЕН»

Қазақстан Республикасы Туризм және спорт
министрлігі Спорт және дене шынықтыру
істері комитеті

Төраға
Р.Б. Есеналин
2025 ж. « »

«КЕЛІСІЛГЕН»

«Қазақстан Футбол Федерациясы»
Қауымдастығы» ЗТБ

Бас хатшының
міндетін атқарушы
Б.К. Сафинов
2025 ж. « »

2025 ЖЫЛҒЫ МАУСЫМДАҒЫ
БІРІНШІ ЛИГА КЛУБТАРЫ АРАСЫНДАҒЫ ФУТБОЛДАН
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІРІНШІЛІГІНІҢ
РЕГЛАМЕНТІ

Астана

МАЗМҰНЫ

АНЫҚТАМАЛАР	3
1-БӨЛІМ. БІРІНШІЛІКТІҢ АТАУЫ, ӨТКІЗІЛУ КҮНІ МЕН ОРНЫ	7
2-БӨЛІМ. ҚАТЫСУШЫ ҰЙЫМДАР МЕН БІРІНШІЛІККЕ ҚАТЫСУШЫЛАРДЫҢ ҚҰРАМЫНЫҢ САНЫ	8
3-БӨЛІМ. МЕДИЦИНАЛЫҚ-САНИТАРИЯЛЫҚ ЖӘНЕ АНТИДОПИНГТІК ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ	9
4-БӨЛІМ. БІРІНШІЛІККЕ ҚАТЫСУҒА ӨТІНІМ БЕРУ ТӘРТІБІ МЕН МЕРЗІМДЕРІ, ҚАРЖЫЛАНДЫРУ ШАРТТАРЫ	10
5-БӨЛІМ. БІРІНШІЛІК ЧЕМПИОНЫ МЕН ЖҮЛДЕГЕРЛЕРІН МАРАПАТТАУ ТӘРТІБІ	14
6-БӨЛІМ. НАРАЗЫЛЫҚТАРДЫ БЕРУ ЖӘНЕ ҚАРАУ ТӘРТІБІ, БАСҚА ШАРТТАР	15

АНЫҚТАМАЛАР

ҚФФ	«Қазақстан Футбол Федерациясы» Қауымдастығы» Занды тұлғалар бірлестігі FIFA және UEFA мүшесі болып табылатын ҚР ұлттық футбол федерациясы (қауымдастығы)
FIFA	Халықаралық Футбол Қауымдастықтарының Федерациясы
UEFA	Еуропалық футбол қауымдастықтарының одағы
IFAB	Футбол ойнау ережелерін анықтайтын және өзгертетін Халықаралық футбол қауымдастығының кеңесі.
Ұлттық қауымдастық	FIFA мүшесі болып табылатын футбол қауымдастығы
Қазақстан Республикасының чемпионаты (ҚРЧ)	Премьер-Лига клубтары арасында ҚФФ өткізетін ресми футбол жарысы және ерлердің кәсіби футбол клубтары арасындағы бірінші деңгейдегі (ең жоғары деңгейдегі) жарыс.
Бірінші Лига біріншілігі (Біріншілік)	Бірінші Лига клубтары арасында ҚФФ өткізетін ресми футбол жарысы және ерлердің кәсіби футбол клубтары арасындағы екінші деңгейдегі жарыс
Екінші Лига біріншілігі	Екінші Лига клубтары арасында ҚФФ өткізетін ресми футбол жарысы және ерлердің кәсіби футбол клубтары арасындағы үшінші деңгейдегі жарыс.
Қазақстан Республикасының OLIMPBET–Кубогы (ҚР Кубогы)	ерлердің кәсіби футбол клубтары арасында ҚФФ өткізетін ресми футбол жарысы ҚФФ өткізетін ресми футбол жарысы
Клуб (футбол клубы)	FIFA, UEFA және ҚФФ нормалары мен ережелерін сақтайтын, FIFA, UEFA, ҚФФ ұйымдастыратын футбол жарыстарына қатысатын заңды тұлға
Ойыншы (футболшы)	ұлттық футбол қауымдастығында футболшы ретінде тіркелген және жарыстарға қатысуға өтінімде берілген жеке тұлға
Кәсіби ойыншы	клубпен еңбек шартына отырған және өзінің футболдық қызметі үшін (нақты шығындарынан айтарлықтай жоғары) ақы алатын ойыншы. Кәсіпқой емес ойыншылар әуесқой болып саналады.
Қазақстандық футбол тәрбиеленушісі (тәрбиеленуші)	Біріншілік регламентінің ережелеріне сәйкес анықталатын ойыншы
Легионер	Қазақстан Республикасының азаматы емес немесе Еуразиялық экономикалық одаққа мүше елдердің (Армения Республикасы, Беларусь Республикасы, Қырғыз Республикасы, Ресей Федерациясы) азаматы болып табылмайтын ойыншы.
Ресми тұлға	футбол субъектілері ұйымдарында ұйымдастырушылық-басқарушылық немесе әкімшілік-шаруашылық функцияларды орындайтын барлық лауазымды тұлғалар, оның ішінде олардың басшылары (орынбасарлары), сондай-ақ басқару органдарының мүшелері, жаттықтырушылар, футбол төрешілері, инспекторлар, матч делегаттары, техникалық қызметкерлер, сондай-ақ FIFA, UEFA, ҚФФ техникалық, медициналық және әкімшілік мәселелерге жауапты өзге де тұлғалар, ҚФФ, лигалар немесе клубтар мүшелері, сондай-ақ ҚФФ құқықтық органдарының мүшелері.
Клубтың ресми тұлғасы	Біріншілікке қатысу үшін ҚФФ-да тіркелген (өтінім берген) клуб қызметкері
Матчтың ресми	Футбол төрешісі (төреші), көмекші төреші, резервтік төреші, матч

тұлғасы	инспекторы, яғни матчтың ұйымдастырылуына жауапты және төрешілер алқасының іс-әрекеттерін бағалайтын, сондай-ақ КФФ шешімі бойынша матч өткізуге қатысты жауапкершілік алатын кез келген басқа тұлғалар
Инспектор	матчтағы төрешілердің әрекетін бағалау үшін тағайындалған тұлға
Футбол төрешісі (төреші)	ойын ережелері мен реттеуші құжаттарға сәйкес ойын барысын бақылау және басқару үшін тағайындалған тұлға
Атқарушы комитет (Атқару комитеті)	КФФ-тың алқалық атқарушы басқару органы.
Жергілікті футбол федерациясы	әкімшілік-аумақтық бірліктер (облыс, республикалық маңызы бар қала, астана) шегінде футбол қызметін жүзеге асыратын және бақылайтын, жергілікті атқарушы органда аккредиттелген КФФ мүшесі. Жергілікті футбол федерациясы өз өңірінде футболды дамытуға және танымал етуге міндетті.
Футбол субъектілері	КФФ, КФФ мүшелері, жергілікті футбол федерациялары, футбол лигалары, футбол клубтары, футболға қатысты білім беру мекемелері/ұйымдары, ресми тұлғалар, ойыншылар, матч инспекторлары мен делегаттары, төрешілер, агенттер, жаттықтырушылар, жанкүйерлер (көрермендер) және олардың бірлестіктері, сондай-ақ Қазақстан Республикасының аумағында футболға қатысты қызмет атқаратын өзге де тұлғалар.
Төрешілік және инспекциялау департаменті (ТИД)	КФФ құрылымдық бөлімшесі, ол футболдың барлық түрлері бойынша матчтарды төрешілік ету мен инспекциялауды ұйымдастырады, төрешілер мен инспекторларды іріктеп, тағайындайды, сондай-ақ ойын ережелерінің бірыңғай қолданылуын қамтамасыз етеді.
Құқықтық органдар	футбол субъектілерінің ойын ережелері мен FIFA, UEFA, КФФ, футбол лигаларының реттеуші құжаттарын бұзған фактілерін қарастырып, тәртіптік санкциялар қолданатын КФФ органдары.
Бақылау, тәртіптік және этикалық комитет (БТЭК)	КФФ-тың алғашқы инстанциядағы құқықтық органы, ол КФФ ұйымдастыратын және/немесе өткізетін матчтар мен жарыстар барысында немесе оларға байланысты FIFA, UEFA, КФФ және футбол лигаларының реттеуші құжаттарының бұзылуын қарастырады.
Матч қатысушысы	футболшылар, клубтың ресми тұлғалары (жаттықтырушылар құрамы мен әкімшілік персонал, матч хаттамасына енгізілген тұлғалар).
Матч ұйымдастырушысы	өз алаңында Бірінші Лига біріншілігі матчын ұйымдастыру және өткізуге жауапты футбол клубы.
Клуб басшылығы	клубтың бірінші басшысы және оның барлық штаттық орынбасарлары.
Клубтың әкімшілік қызметкерлері	өтінім парақтарына енгізілген, бірақ жаттықтырушылар құрамына және клуб басшылығына кірмейтін клуб қызметкерлері.
Басты хабар таратушы	Бірінші Лига матчтарының теледидарлық/радио және интернет-трансляцияларын жасау құқығына ие компания.
Тәртіптік регламент	FIFA, UEFA, КФФ және футбол лигаларының реттеуші құжаттарында көрсетілген ережелерді бұзу фактілерін тіркейтін құжат, онда қолданылатын жазалар мен олардың шағымдану тәртібі, сондай-ақ шешім шығаратын органдардың ұйымдастырушылық құрылымы мен жұмыс тәртібі белгіленген.
Ойыншылардың	КФФ ұйымдастыратын және өткізетін матчтар мен жарыстар үшін

мәртебесі мен ауысуы туралы регламент	ойыншылардың мәртебесіне, олардың ұйымдастырылған футболға қатысу мүмкіндігіне, трансферіне және ұлттық қауымдастықтарға жіберілуіне қатысты жалпы және міндетті ережелерді анықтайтын құжат.
Техникалық регламент	футбол субъектілерінің матчтарды ұйымдастыру және техникалық қамтамасыз ету, сондай-ақ медиа іс-шараларды матчқа дейін, матч барысында және одан кейін өткізу тәртібін көрсететін құжат.
Реттеуші құжаттар	жарғылар, регламенттер, ережелер, директивалар, циркулярлар, ойын ережелері.
Ойын ережелері	IFAB қабылдаған (бекіткен) футбол ойынының ережелері.
Қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі нұсқаулық	ҚР Ішкі істер министрлігі мен ҚР Мәдениет және спорт министрлігінің бірлескен бұйрығымен бекітілген спорттық және мәдени-бұқаралық іс-шаралардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі нұсқаулық.
FCMS (Football Championship Management System)	жарыстарды басқарудың электронды жүйесі, ол матч алдындағы және матчтан кейінгі құжаттаманы толтыру, матч күнтізбесін, турнир кестесін құру және матч қатысушыларының дисквалификацияларын есепке алу үшін қолданылады.
«А» өтінім парағы	Бірінші Лигаға қатысушы клубтың негізгі құрамдағы барлық ойыншыларының тіркеу мәліметтерін қамтитын құжат.
«A1» өтінім парағы	клуб командасының жаттықтырушылар құрамы мен әкімшілік персоналы туралы тіркеу мәліметтерін қамтитын құжат. Бұл параққа клуб басшылығы кірмейді.
«В» өтінім парағы	ҚР чемпионатына қатысатын клубтың жастар командасының барлық ойыншылары туралы тіркеу мәліметтерін қамтитын құжат.
«B1» өтінім парағы	ҚР чемпионатына қатысатын клубтың жастар командасының жаттықтырушылар құрамы мен әкімшілік персоналы туралы тіркеу мәліметтерін қамтитын құжат. Бұл параққа клубтың басшылық және әкімшілік қызметкерлері кірмейді.
«С» өтінім парағы	КФФ ұйымдастыратын балалар-жасөспірімдер (жастар) футбол жарыстарына қатысуға тіркелген клуб ойыншылары туралы мәліметтерді қамтитын құжат.
Стадион	Бірінші Лига матчтары өтетін спорттық нысан (спорттық кешен).
Ойын күнтізбесі	Бірінші Лига матчтарының ойын күндері мен қатысушы командалар жұптарының кестесі.
Маусым	КФФ белгілеген, кәсіби клубтар арасында ресми жарыстар (ҚР чемпионаты, Бірінші Лига біріншілігі, Екінші Лига біріншілігі, ҚР Кубогы, Суперкубок, Лига Кубогы) өтетін кезең.
Форс-мажор	табиғи дүлей апаттар, әскери іс-қимылдар, ұлттық және өндірістік ереуілдер, мемлекеттік органдардың тыйым салатын актілері, індеттер және т. б. сияқты жағдайлар, сондай-ақ ешқандай да бір көрегендік және шығындық шаралармен алдын алу мүмкін болмаған жағдайлар
Регламент	2025 жылғы Бірінші Лига клубтары арасындағы Қазақстан Республикасының футбол біріншілігінің осы регламенті.
Еңбек шарты (ЕШ)	қызметкер (ойыншы, клубтың ресми тұлғасы) мен жұмыс беруші (клуб) арасындағы жазбаша келісім.
Трансферлік келісімшарт / өтемақы төлеу туралы келісімшарт	ойыншының ауысу тәртібі, мерзімі және шарттарын анықтайтын екі футбол субъектісі арасында жасалған жазбаша келісім.
Жастар командасы	ҚР чемпионатына қатысатын клубтың 2004 жылы туған және одан

	кіші жастағы ойыншылардан құралған кәсіби жарыстарға қатысатын командасы.
--	---

Регламент ережелері сөздер мен тіркестердің таңдалуына қарамастан, әйел тегіне де, ерлер тегіне де бірдей қолданылады.

Регламент мәтінінде көрсетілген барлық атаулар мен анықтамалар олардың мағынасына нұқсан келтірмей, жекеше де, көпше түрде де қолданылуы мүмкін.

Регламенттегі барлық анықтамалар тек ыңғайлылық үшін жасалған және Регламенттің жекелеген ережелерінің құқықтық маңыздылығына әсер ете алмайды.

1- БӨЛІМ. БІРІНШІЛІКТІҢ АТАУЫ, ӨТКІЗІЛУ КҮНІ МЕН ОРНЫ

1.1. Спорттық жарыстың атауы: 2025 жылға Қазақстан Республикасының Бірінші Лига клубтары арасындағы футбол Біріншілігі (бұдан әрі – Біріншілік).

1.2. Спорттық жарыстың өткізілу мерзімі: 2025 жылғы сәуір-қазан аралығы. Біріншілік матчтарының өткізілу күндері Біріншілік ойындарының күнтізбесінде белгіленеді.

1.3. Спорттық жарыстың өткізілу орны: Қазақстан Республикасының аумағы.

1.3.1. Біріншілік клубтар тарапынан мәлімделген және Біріншілікті өткізуге рұқсат берілген стадиондарда өткізіледі. Спорттық нысанның матчтар өткізуге жарамдылығын ҚФФ Лицензиялау департаменті анықтайды. Клуб стадион мен футбол алаңының жағдайына, сондай-ақ стадиондағы жарнамалық кеңістікті (ойын алаңының айналасындағы жарнамалық қалқандар мен баннерлер) пайдалануға қатысты ҚФФ-тың барлық талаптары мен нұсқауларын орындауға міндетті.

1.3.2. Біріншілік матчтары клубтар «негізгі стадион» ретінде мәлімдеген спорттық нысандарда өтуі тиіс. Ерекше жағдайларда, Біріншілік ойындарының күнтізбесіне сәйкес келетін матчтар клубтар «қосалқы стадион» ретінде мәлімдеген спорттық нысандарда өткізілуі мүмкін. Клуб тек бір ғана стадионды «қосалқы» ретінде көрсете алады. «Қосалқы» стадионда матч өткізу мүмкіндігі туралы шешімді ҚФФ Лицензиялау комиссиясы қабылдайды. Тиісті рұқсат алу үшін клуб алдағы матчқа дейін кемінде 10 күнтізбелік күн бұрын ҚФФ-қа ресми өтініш жолдауы қажет. Егер «қосалқы» стадионға матч өткізуге 15 күннен аз уақыт қалғанда рұқсат берілмесе, Матч ұйымдастырушысы 3 (үш) күн ішінде ҚФФ-пен матчтың өткізілу орнын келісуі тиіс.

1.3.3. Біріншілік маусымының әрбір матчын өткізуге стадион мен тиісті қызметтердің дайындығын матч инспекторы (болмаған жағдайда – матч төрешісі) ұйымдастыру жиналысының қорытындысы мен Қауіпсіздік қамтамасыз ету нұсқаулығының талаптарын ескере отырып растайды.

1.3.4. Біріншілік матчтары өтетін стадион ҚФФ-тың стадион инфрақұрылымына қойылатын Регламент талаптарына және ҚР СТ 3831-2022 «Табиғи және жасанды жабындысы бар футбол алаңдары. Құрылғыға және пайдалануға қойылатын талаптар» Ұлттық стандартына толық сәйкес келуі тиіс, сондай -ақ, келесіге ие болуы керек:

- 1) матч қатысушылары үшін қауіпсіз кіру және шығу жолдары;
- 2) Ойын ережелеріне сәйкес келетін футбол алаңы;
- 3) оңай орнатылатын қосалқы қақпалар;
- 4) футбол алаңының бүкіл периметрі бойынша қалқанды жарнамалық құрылымдар;
- 5) командалардың атауы мен матчтың есебі көрсетілетін ақпараттық табло;
- 6) жеке орындықтары бар көрермендерге арналған орындар;
- 7) мүмкіндігі шектеулі көрермендерге арналған құрылғылар;
- 8) қонақ клубтың сұранысы бойынша ресми тұлғалар мен өкілдерге (демеушілер, серіктестер және т.б.) арналған 20-дан аспайтын тегін көрермен орны, қонақ клуб жанкүйерлеріне арналған секторларды қоспағанда, олардың кемінде екеуі құрметті қонақтарға арналған орындардан берілуі керек (VIP, бас ложа) (бас ложаның сыйымдылығына байланысты қонақ клубқа бір орын берілуі мүмкін);
- 9) қонақ клуб жанкүйерлері үшін жеке қорғалған секторға (секторларға) билеттер. Бөлінген сектордың (секторлардың) сыйымдылығы стадионның жалпы сыйымдылығының кемінде 5%-ын құрауы тиіс;
- 10) БАҚ өкілдеріне арналған жабдықталған орындар (ложалар);
- 11) ойыншыларға арналған киім ауыстыратын бөлмелер;
- 12) ҚФФ-тың қолданыстағы инфрақұрылымдық критерийлеріне сәйкес келетін төрешілерге арналған киім ауыстыратын бөлме;
- 13) алғашқы медициналық көмек көрсету пункті;
- 14) инспекторға арналған бөлме;
- 15) ҚФФ бекіткен нысан мен мазмұнға сәйкес міндетті түрде жарнамалық құрылымы бар, матчтан кейінгі баспасөз конференцияларын өткізуге арналған жабдықталған бөлме;

16) ойыншылардың, төрешілердің және матчтың ресми тұлғаларының қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында футбол алаңына арналған қорғаныш телескопиялық шығу жолы (жер асты немесе басқа да туннель болмаған жағдайда);

17) клубтың ресми тұлғалары мен қосалқы ойыншыларына арналған әр команда үшін көрермендердің футбол алаңын көруіне кедергі келтірмейтін техникалық аймақ шегінде қарастыратын кемінде 19 орындық сыйымдылығы бар орындар;

18) клубтың ресми тұлғалары мен қосалқы ойыншыларына арналған орындардың үстінде қорғаныс күмбезі;

19) матч инспекторы үшін трибунада жабдықталған орын (үстел, орындық, күмбез);

20) Біріншілік матчтарын түсіруге арналған орындар;

21) Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туы мен ҚФФ туы бар флагштоктар (ҚФФ қамтамасыз етеді). Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туының өлшемі 1,5x3 м болуы тиіс;

22) резервтегі төрешіге арналған қорғаныс күмбезі бар жабдықталған орын;

23) Біріншілік матчтарының интернет-трансляциясын Техникалық регламент ережелеріне сәйкес жүргізуге қажетті барлық жағдайлар;

24) Ұйымдастыру жиналысында клубтар мен матчтың ресми тұлғалары алаңды суару мәселесін талқылауы тиіс. Алаңды суару командалар алаңға шықпас бұрын аяқталуы қажет. Одан кейін суару тек командалардың жаттығуы аяқталғаннан кейін (матч басталуына 15 минут қалғанда) және/немесе матчтың үзілісінде жүзеге асырылуы мүмкін. Суару бүкіл алаңды біркелкі 5 минуттан аспауы қамтуы керек. Алаңды суару қажеттілігі туралы соңғы шешімді матч Инспекторымен келісе отырып, Матч ұйымдастырушысы қабылдайды. Төреші ауа райы жағдайлары мен алаң күйіне байланысты суару кестесін өзгертуге немесе тоқтатуға құқылы.

1.3.5. Біріншілік матчын «қосалқы стадионда» өткізу кезіндегі инфрақұрылымдық критерийлерге қойылатын талаптарды ҚФФ Лицензиялау департаменті айқындайды.

1.3.6. Біріншілік матчтарын ҚФФ, FIFA және UEFA талаптары мен шарттарын толық орындаған жағдайда жасанды жабындысы бар алаңдарда өткізуге рұқсат етіледі.

2-БӨЛІМ. ҚАТЫСУШЫ ҰЙЫМДАР, БІРІНШІЛІККЕ ҚАТЫСУШЫЛАРДЫҢ САНДЫҚ ҚҰРАМЫ

2.1. Біріншілікке тек ҚФФ, UEFA жарыстарына қатысуға лицензиялау рәсімінен өткен және тиісті рұқсатты (лицензияны) алған FIFA, UEFA, ҚФФ реттеуші құжаттарының талаптарын сақтауға және орындауға міндетті клубтар ғана қатыса алады.

2.2. Біріншілікке қатысушылардың құрамы мен санын ҚФФ бекітеді.

2.3. Премьер-Лига клубтарының құрылымына кіретін немесе олардың жастар командаларын қоспағанда 2025 жылғы маусымда Біріншілікте 1-ші және 2-ші орын алған клуб командалары 2026 жылғы маусымда Қазақстан Республикасының Чемпионатына (ҚРЧ) қатысу құқығына ие болады.

2.4. Егер 2025 жылғы Біріншілікте 1-ші және/немесе 2-ші орынды Премьер-Лига клубының құрылымына кіретін команда немесе олардың жастар командасы алса, онда ҚРЧ-ға қатысу құқығы келесі орынға ие болған басқа клуб командасына беріледі.

2.5. Біріншіліктің қорытынды кестесінде соңғы екі орынды иеленген клубтардың командалары келесі маусымда Біріншіліктен шығады (2026 жылғы маусымда Екінші Лига командалары арасындағы Біріншілікке қатысады).

2.6. 2025 жылғы маусымда Екінші Лига командалары арасындағы Біріншіліктің конференцияларында 1-ші орын алған командалар 2026 жылғы маусымда Бірінші Лига клубтары арасындағы Біріншілікке қатысу құқығына ие болады.

2.7. Егер маусым қорытындысы бойынша ҚРЧ-дан клуб шығарылса, онда оның жастар командасы қорытынды кестеде қандай орын алғанына қарамастан Біріншілікке қатысушылар қатарынан автоматты түрде шығарылады.

2.8. Біріншілікке тек ҚФФ-да тіркелген (өтінімге енгізілген) ойыншылар мен клубтың ресми тұлғалары ғана қатыса алады.

2.9. Біріншілікке тек «кәсіби» мәртебесі бар ойыншылар, сондай-ақ Регламенттің 4.13-тармағына сәйкес келетін ойыншылар ғана қатыса алады.

2.10. Егер клубтың командасы Біріншіліктің алғашқы ресми матчынан кейін қатысушылар қатарынан шығарылса, онда оның орны Біріншілік аяқталғанға дейін бос болып қалады.

Шығарылған команда қорытынды кестеде қандай орын алғанына қарамастан, Біріншіліктен шеттетіледі.

2.11. Маусым қорытындысы бойынша Біріншілікке қатысу құқығын жеңіп алған, бірақ бұл құқықтан бас тартқан клубтар ҚФФ уәкілетті органы шешімімен басқа клубтармен алмастырылуы мүмкін.

2.12. Осы Регламентте қарастырылмаған ротация нұсқалары ҚФФ уәкілетті органының жеке шешімімен айқындалады.

2.13. Клубтың атауы мен команда атауы бірдей болуы тиіс. Егер бір клубтың екі немесе одан да көп командасы әртүрлі лигаларда өнер көрсетсе, онда олардың атаулары әртүрлі болуы мүмкін. Алайда, Біріншілікке қатысатын клуб пен оның командасының атауы бірдей болуы керек.

2.14. Біріншіліктің тұрақтылығы мен әділ ойын қағидатын сақтау мақсатында, Біріншілікке бір мезгілде бір жеке немесе заңды тұлға бақылайтын (иелігіндегі) екі немесе одан да көп команданың қатысуына жол берілмейді.

2.15. Клуб пен Команданың атауын Біріншілік барысында өзгертуге жол берілмейді, тек егер Клубтың ұйымдастырушылық-құқықтық нысанын өзгерту қажеттілігі заңнамада көзделген жағдайларды қоспағанда.

2.16. Атауы өзгерген жағдайда, клуб өзгерістерді тіркеген күннен бастап 3 (үш) күнтізбелік күн ішінде ҚФФ-ға келесі құжаттарды ұсынуға міндетті:

1) клубтың жаңа атауына байланысты өзгерістер енгізу туралы өтініш (клуб жетекшісі қол қойған және клуб мөрімен расталған);

2) клуб басқару органдарының құрылтай құжаттарына өзгерістер енгізу туралы шешімінің көшірмесі;

3) заңды тұлғаның мемлекеттік қайта тіркеуден өткенін растайтын анықтаманың көшірмесі (болған жағдайда);

4) нотариалды куәландырылған жарғы көшірмесі (өзгерістер мен толықтырулармен бірге).

2.17. ҚФФ ұйымдастыратын жарыстарға бірдей атауы бар және Қазақстан Республикасының бір қаласын (елді мекенін) білдіретін клубтардың бір уақытта қатысуына жол берілмейді.

2.18. Біріншілікке қатысушы клубтарды қайта ұйымдастыру тек ҚФФ-ның жазбаша рұқсатымен жүзеге асырылады.

2.19. Егер Біріншіліктен шығарылған клубтың командасы жарыста матчтардың жартысынан азын өткізіп үлгерсе, онда оның барлық нәтижелері жойылады. Егер команда Біріншілікте матчтардың жартысын немесе одан көп бөлігін өткізіп үлгерсе, онда қалған матчтарда оған техникалық жеңілістер есептеледі, ал қарсылас командаларға соғылған және жіберілген голдардың айырмашылығы өзгертілмей жеңіс тағайындалады.

2.20. FIFA, UEFA, ҚФФ реттеуші құжаттарының, оның ішінде Лицензиялау ережелерінің, ҚФФ ұйымдастыратын жарыстарға қатысу үшін лицензиялау рәсімін өткізу туралы өтініштің, жарыстарды ұйымдастыру бойынша өзара қарым-қатынастар туралы келісімнің, құпиялылық туралы келісімнің талаптарын орындамау жағдайында, ҚФФ-ның құқықтық органдары футбол клубтарына санкциялар қолдануға, оның ішінде Лицензияны кері қайтарып алуға құқылы.

3-БӨЛІМ. МЕДИЦИНАЛЫҚ-САНИТАРИЯЛЫҚ ЖӘНЕ АНТИДОПИНГТІК ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ

3.1. Ойын ұйымдастырушысы матч басталғанға дейін кемінде бір сағат бұрын және матч бойы медициналық персоналы бар және қажетті реанимациялық жабдықтармен, оның ішінде дефибриллятор және өкпені жасанды желдету аппараты бар жедел жәрдем көлігінің болуын қамтамасыз етуге міндетті. Жедел жәрдем көлігі стадионнан барлық көрермендер, командалар және ресми тұлғалар шыққаннан кейін ғана кетуге рұқсат етіледі. Реанимобиль стадионға келмеген жағдайда матч өткізуге тыйым салынады.

3.2. Медициналық, оның ішінде реанимациялық жабдықтардың болуы және жұмыс істеуі матч басталғанға дейін Қабылдаушы Клубтың дәрігерлері тарапынан Матч Инспекторының қатысуымен тексеріледі. Егер жабдықтардың толық емес болуы немесе шұғыл медициналық көмекті қиындататын басқа жағдайлар анықталса, Қабылдаушы Клубтың дәрігері бұл туралы Инспекторға хабарлауға міндетті. Инспектор тиісті шараларды қабылдауға міндетті.

3.3. Міндетті допинг бақылауы Халықаралық Олимпиада комитеті мойындаған, допингке қарсы күрес жүргізетін халықаралық ұйым белгілеген спорттық жарысқа қатысушыларды тестілеуге арналған халықаралық стандарттың талаптарына сәйкес жүргізіледі.

4-БӨЛІМ. БІРІНШІЛІККЕ ҚАТЫСУ ҮШІН ӨТІНІМ БЕРУ ТӘРТІБІ МЕН МЕРЗІМДЕРІ, ҚАРЖЫЛАНДЫРУ ШАРТТАРЫ

Біріншілікке қатысу үшін өтінім беру тәртібі мен мерзімдері

4.1. Өтінім беру және өтінім құжаттамасын ресімдеу тәртібі ҚФФ бекіткен кестеге сәйкес жүзеге асырылады. Осы Регламентте көзделген құжаттар тіркеу трансферлік кезеңдерінде ұсынылған жағдайда Біріншілікке қатысу үшін ойыншыларды тіркеу жүргізіледі.

4.2. 2025 жылғы маусымда ойыншылардың ауысуын тіркеу үшін келесі екі тіркеу трансферлік кезеңі белгіленген:

1. бірінші кезең: 20 қаңтардан 4 сәуірге дейін (Астана қ. уақытымен 24:00-ге дейін);
2. екінші кезең: 25 маусымнан 30 шілдеге дейін (Астана қ. уақытымен 24:00-ге дейін).

4.3. Өтінім құжаттамасын ресімдеу KFF Connect жүйесінде жүзеге асырылады. Клуб тіркеу әрекеттерін орындау кезінде қажетті құжаттарды ресімдеуге және ұсынуға жауапты қызметкер(лер)ді тағайындауға міндетті. Бұл туралы Клуб 2025 жылғы 31 қаңтарға дейін ҚФФ-ға бекітілген нысан бойынша ресми хат жіберуі қажет. Хатта Клуб құжаттарды электрондық түрде сканерленген көшірме ретінде жіберуге рұқсат етілген электрондық мекенжайларын көрсетуі тиіс. Осы электрондық мекенжайлардан алынған құжаттар Клубтың уәкілетті тұлғасы мен мөрімен куәландырылған құжаттардың көшірмелерімен тең заңды күшке ие болып саналады (кері дәлелденгенге дейін) және оларды ҚФФ-ға уәкілетті тұлғалар жіберген деп есептеледі.

Клуб KFF Connect жүйесіне кемінде бір өкілі үшін рұқсат алуға міндетті.

4.4. Премьер-Лига клубтарының жастар командаларына арналған өтінім құжаттамасын ресімдеу «2025 жылғы маусымға арналған OLIMPBET-Премьер-Лига клубтары арасындағы Қазақстан Республикасының Чемпионатының Регламентінің» (өтінім парағы «В») талаптарына сәйкес жүргізіледі.

4.5. Біріншілікке қатысу үшін Клуб ҚФФ-ға (электрондық мекенжай: reg@kff.kz) ҚФФ бекіткен кестеге сәйкес келесі құжаттарды ұсынуға міндетті:

- 1) Біріншілікке қатысушының өтінімі;
- 2) Қаржылық және өкімдік құжаттарға қол қою құқығы бар тұлғалардың тізімі (қол үлгілерімен бірге);
- 3) Клубтың заңды және нақты мекенжайлары, банктік деректемелері;
- 4) Нотариалды куәландырылған жарғының көшірмесі (өзгерістер мен толықтырулармен бірге).

4.6. ҚРЧ-ға қатысу үшін өтінімге енгізілген барлық тұлғалар бойынша келесі құжаттар ұсынылады:

1) Жеке басын куәландыратын құжаттың (паспорт және/немесе жеке куәлік) көшірмесі, ол KFF Connect жүйесіне жүктеледі. Қажет болған жағдайда ҚФФ түпнұсқаларды сұратуы мүмкін;

2) Еңбек шарты (барлық толықтырулар, өзгерістер және қосымшалармен бірге), ол әр бетіне қол қойылып, тігіліп, мөрмен бекітіліп KFF Connect жүйесіне жүктелуі тиіс. Еңбек шартының барлық тармақтары мен тармақшалары басып шығарылған болуы керек. Қолмен толтырылған тармақтар мен тармақшалар тіркеуге қабылданбайды. Егер қолданыстағы еңбек шарты бұрын ҚФФ-да тіркелген болса, Клуб осы тіркелген еңбек шартының көшірмесін жүктеуі тиіс. Еңбек шарттарының түпнұсқалары (үш данада тігілген түрде) тиісті тіркеу трансферлік кезеңі

жабылғаннан кейін 30 күн ішінде ҚФФ-да тіркеуден өтеді. Егер түпнұсқа еңбек шарттары белгіленген мерзімде ұсынылмаса, материалдар ҚФФ-ның құқықтық органдарына беріледі;

3) Әрбір тіркелетін ойыншының антидопинг курсынан өткендігі туралы сертификаты;

4) Белгіленген нысанда жеке деректерді өңдеуге келісімі;

5) Техникалық регламент талаптарына сәйкес келетін электрондық форматтағы фотосуреттер;

6) Өтінім парақтарының «A1» және «B1» құрамына енгізілген әрбір жаттықтырушының лицензиясы (сертификаты) KFF Connect жүйесіне жүктеледі. Жаттықтырушы ретінде Қазақстан Республикасының азаматы, жаттықтырушы лицензиясы бар тұлға немесе ҚФФ ұлттық техникалық орталығы берген лицензиясы бар шетелдік азамат тіркелуі мүмкін. Клубтың бас жаттықтырушысы UEFA «PRO» немесе UEFA «A» санатындағы жаттықтырушы лицензиясына ие болуы тиіс.

4.7. Барлық футбол клубтарының ойыншылары, ҚФФ аясында өткізілетін жарыстарға қатысатындар, маусым басталғанға дейін келесі тармақтар бойынша хабардар болу туралы құжатқа қол қоюға міндетті:

1. Ойыншылар келісілген матчтарды ұйымдастыруға жеке жауапкершіліктері бар екендігі туралы ескертілгені;

2. Ойыншыларға кез келген футбол жарыстарына байланысты құмар ойындарға (букмекерлік кеңселердегі ставкаларды қоса алғанда) қатысуға тыйым салынғаны туралы ескертілгені;

3. Ойыншылар кез келген белгілі немесе болжалды матч нәтижелерін манипуляциялау фактілері туралы ҚФФ-ға жедел хабарлауға міндетті (келісілген матчтарды ұйымдастыруға талпыныстар туралы ҚФФ интегрити офицеріне хабарлау қажет);

4. Хабардар болу туралы құжатқа қол қою маусым басталғанға дейін Регламентте белгіленген мерзімде жүзеге асырылуы тиіс. Қол жинауға жауапкершілік футбол клубтарына жүктеледі, олар қол қойылған құжаттарды тіркеу үшін ҚФФ-ға тапсыруға міндетті;

5. Бұл құжаттың қол қойылуы мен орындалуын бақылауды ҚФФ жарыстардың қауіпсіздік қызметі және интегрити бөлімі тәртіптік органдармен бірлесе отырып жүзеге асырады.

4.8. Ойыншыларды тіркеу ойыншылардың мәртебесі мен ауысуы туралы Регламент ережелеріне сәйкес жүзеге асырылады. Біріншілікке қатысуға Клуб мәлімдеген әрбір ойыншы үшін келесі құжаттарды ұсынуы қажет:

1) Ойыншының ауысуын растайтын құжаттар: трансферлік келісім, «жалға алу» шарты, ойыншының ауысуын растау, өтемақы төлемдері туралы келісім. Осы құжаттардың түпнұсқаларын (3 немесе 4 дана («жалға алу» кезінде)) тіркеу тиісті тіркеу трансферлік кезеңі аяқталғаннан кейін 30 күн ішінде ҚФФ-да жүзеге асырылады. Егер Клуб құжатты шет тілінде ұсынса, оған қазақ немесе орыс тіліне аудармасы қоса берілуі тиіс;

2) Халықаралық трансферлік сертификат, KFF Connect жүйесіне жүктеледі. Егер ойыншыны тіркеу кезінде халықаралық трансферлік сертификат болмаса (егер оны TMS FIFA жүйесінде тіркеу трансферлік кезеңі аяқталғанға дейін сұрату жүзеге асырылған болса), ойыншының шартты өтінімі рұқсат етіледі (ресми матчтарға қатысу құқығынсыз, халықаралық трансферлік сертификат алынғанға дейін). Бұл жағдайда ойыншыны KFF Connect жүйесіне тіркеу Клуб тарапынан халықаралық трансферлік сертификат алынғаннан кейін жүзеге асырылады;

3) Ішкі трансферлік сертификат, FIFA DTMS жүйесі арқылы алынған және KFF Connect жүйесіне жүктелген. Клубтар ішкі ауысу процесін FIFA DTMS жүйесінде көрсетуі және ішкі трансферлік сертификат алу үшін рәсімді аяқтауы тиіс;

4) Қазақстан Республикасы азаматтығын растайтын құжат, егер ойыншы 6.14.2-тармақтың талаптарына сәйкес келсе және 2015-2024 жылдар аралығында Чемпионат пен Біріншілікте қатысу үшін тіркелмеген болса (электрондық пошта арқылы reg@pflk.kz мекенжайына жіберілуі тиіс). Бұл құжат клуб өтінім құжаттамасын ҚФФ-да ресімдеген күннен бастап 5 күнтізбелік күннен ерте берілмеуі керек және оны көші-қон полициясы органдары ұсынуы тиіс;

5) Барлық ойыншыларды жазатайым оқиғалардан сақтандыру полисі (сақтандырылған ойыншылардың сақтандыру компаниясы растаған тізімімен бірге) reg@kff.kz электрондық мекенжайына жіберіледі;

6) Банк белгісімен расталған төлем тапсырмалары, осы регламентте көзделген жарналардың аударылғанын дәлелдейтін құжаттар reg@kff.kz электрондық мекенжайына жіберіледі.

4.9. Біріншілік матчтарына қатысуға тек Клубтың ҚФФ-ға (reg@kff.kz электрондық мекенжайына) жіберген өтінім тізімдеріне («А», «В» және «С») енгізілген футболшыларға рұқсат етіледі.

Барлық өтінім тізімдеріне Клуб басшысы қол қойып, Клубтың мөрімен бекітілуі тиіс. Сонымен қатар, «А», «В» және «С» өтінім тізімдеріне команданың дәрігері мен медициналық мекеме басшысының қолы қойылуы керек.

4.10. ҚФФ-ға (reg@kff.kz электрондық мекенжайына) жіберілетін «А» өтінім тізімі келесі талаптарға сәйкес болуы тиіс:

1) Клуб өтінімге 25-тен аспайтын ойыншыны енгізе алады.

2) Барлық 25 ойыншы «қазақстандық футбол тәрбиеленушісі» болып, Қазақстан Республикасының азаматы болуы тиіс.

3) Бір Клуб («А» өтінім тізімі) үшін арендада жүрген ойыншылардың саны ҚФФ ойыншылардың мәртебесі мен ауысуы туралы Регламентінде белгіленген шектерден аспауы қажет.

4.11. ҚФФ-ға (reg@kff.kz электрондық мекенжайына) жіберілетін «В» өтінім тізімі келесі талаптарға сәйкес болуы тиіс:

Бір уақытта Бірінші Лига клубтарының Біріншілігіне және Екінші Лига командаларының Біріншілігіне (Чемпионатқа қатыспай) қатысатын клубтар өтінім тізіміне 2004 жылы туған және одан кіші, «қазақстандық футбол тәрбиеленушісі» және Қазақстан Республикасының азаматтары болып табылатын 25-тен аспайтын ойыншыны енгізе алады. Осы тармақтың ережелері Премьер-Лига клубтарының құрылымына кіретін командаларға қолданылмайды. Олар Чемпионатқа қатысуға өтінім беру кезінде «В» өтінім тізімін ұсынады.

4.12. Клуб өз қалауымен ҚФФ-ға (reg@kff.kz электрондық мекенжайына) «С» өтінім тізімін жібере алады. Осы тізімге клуб бір мезгілде 2009 жылы туған немесе одан үлкен, «әуесқой» мәртебесіне ие, «қазақстандық футбол тәрбиеленушісі» болып табылатын, сондай-ақ 2025 жылғы маусымда ҚФФ ұйымдастыратын балалар-жасөспірімдер (жастар) футбол жарыстарына қатысуға тіркелген 10 ойыншыдан аспайтын санды қоса алады. Бұл ойыншылардың тіркеуі KFF Connect жүйесінде жүргізіледі.

«С» өтінім тізіміне енгізілген ойыншыларды тіркеу кезінде Клуб келесі құжаттарды ұсынуы қажет:

1) ҚФФ-ның 2025 жылғы маусымда жастар біріншіліктеріне қатысатын клуб командасының өтінім тізімінің тиісті түрде бекітілген көшірмесі (reg@kff.kz электрондық мекенжайына жіберіледі);

2) Ойыншыны клубқа қабылдау туралы бұйрықтың көшірмесі (әрбір ойыншы үшін) – KFF Connect жүйесіне жүктеледі;

3) Әрбір ойыншының паспорты мен/немесе жеке куәлігінің көшірмесі – KFF Connect жүйесіне жүктеледі;

4) Барлық ойыншыларды жазатайым оқиғалардан сақтандыру полисінің көшірмесі (reg@kff.kz электрондық мекенжайына жіберіледі).

4.13. «С» өтінім тізіміне енгізілген ойыншыларды тіркеу және шығару ҚФФ ұйымдастыратын 2025 жылғы маусымдағы жастар біріншіліктеріне қатысуға тіркелгеннен кейін маусым бойы жүзеге асырылады.

4.14. «А1» және «В1» өтінім тізімдері клубтың жаттықтырушылар штабы мен қызмет көрсетуші персоналды тіркеуге арналған. Бұл тізімдер ҚФФ-ға (reg@kff.kz электрондық мекенжайына) жіберілуі тиіс.

4.15. Клубтың басшылық, жаттықтырушылар құрамы және мамандары ойыншы ретінде тіркелуге құқығы жоқ.

4.16. Біріншілік матчтары кезінде техникалық аймақта ҚФФ-ға (reg@kff.kz электрондық мекенжайына) жіберілуі тиіс тек «А1» және «В1» өтінім тізіміне енгізілген ресми тұлғалар ғана бола алады. Бұл тізімдер Клуб басшысының қолымен бекітілуі және клубтың мөрімен расталуы керек. Клубтың Ресми тұлғаларын тіркеу бүкіл спорт маусымы бойы жүзеге асырылады. «А»,

«В» және «С» өтінім тізімдеріне команданың дәрігері мен команда ойыншылары тексеруден өткен қазақстандық медициналық мекеме басшысының қолы қойылуы тиіс. Ойыншылардың медициналық тексерістен өткендігін растайтын қазақстандық медициналық мекеменің лицензиясының көшірмесі өтінім тізімімен бірге ұсынылуы тиіс (reg@kff.kz электрондық мекенжайына жіберіледі).

4.17. Бір адам тек бір өтінім тізімі бойынша ғана бір жолғы тіркелуі мүмкін.

4.18. Ойыншылар мен Клубтың Ресми тұлғаларын тіркеуден шығару ҚФФ тарапынан бүкіл спорт маусымы бойы Клубтың өтініші және растайтын құжаттарды ұсыну негізінде жүзеге асырылады. Бапкерлер құрамы мен клубтың қызмет көрсетуші персоналы ҚР чемпионатының өту кезеңінде тіркелуі мүмкін.

Жарияланған ойыншымен немесе Клубтың лауазымды тұлғасымен еңбек шарты мерзімінен бұрын бұзылған (жойылған) жағдайда, Клубтың аталған тұлғалардың өтінішін кері қайтарып алу туралы әрекеті еңбек шарты бұзылған (жойылған) күннен бастап 10 (он) жұмыс күнінен аспауға тиіс.

4.19. Тіркеу трансферлік кезеңінің аяқталған күнінен бастап 45 (қырық бес) күнтізбелік күн ішінде клубтар ҚФФ-ға ТД алған тұлғалардың қолдары бар ойыншыларға, жаттықтырушыларға және команда мамандарына ТД (трансферлік декларация) беру тізімдемесінің түпнұсқасын ұсынуға міндетті.

4.20. Тіркеу кезеңінен тыс уақытта Клуб осы регламенттің 4.2. тармағында көрсетілген тіркеу кезеңдерінен тыс «А» немесе «В» өтінім тізіміне ойыншыны келесі жағдайларда тіркей алады:

- 1) «А» немесе «В» өтінім тізіміне енгізілген ойыншының қайтыс болған жағдайда;
- 2) «А» немесе «В» өтінім тізіміне енгізілген Қақпашының ауыр жарақат алуы. Бұл жағдайда клуб тек тиісті (қақпашы) позициясындағы ойыншыны ғана тіркей алады;
- 3) Ұлттық футбол қауымдастықтарының ұлттық құрамалары сапында «А» немесе «В» өтінім тізіміне енгізілген ойыншы ауыр жарақат алған.

Жарақат оны емдеу кемінде 3 (үш) күнтізбелік айды талап етсе ауыр деп есептеледі. Жарақаттың ауырлығын және емдеу мерзімін «Спорттық медицина және оңалту орталығы» республикалық мемлекеттік қазыналық кәсіпорны немесе басқа ұлттық футбол қауымдастығының осыған ұқсас ұйымының дәрігерлері анықтайды.

Клуб осы тармақтың талаптары бойынша ойыншыны тіркеуге құқылы, егер бұл ойыншының трансфері халықаралық трансфер сертификатын алуды талап етпесе және тіркеуді алып тастаған жағдайда ғана. Осы Регламенттің 4.20.2 және 4.20.3 тармақшаларында көрсетілген мән-жайларға байланысты «А» немесе «В» өтінімдер тізімінен шығарылған ойыншының келесі өтініші осы регламенттің талаптарын сақтай отырып, тіркеуді ауыстыру кезеңдері шеңберінде ғана мүмкін болады.

4.21. Келесі қарыздары бар клубтар өтінім рәсімдеуге жіберілмейді:

- 1) ҚФФ-ның заңды органдары салған айыппұлдар бойынша қарыздары бар клубтар;
- 2) Қызметкерлеріне жалақы және басқа да төлемдер бойынша қарызы бар клубтар;
- 3) Трансферлік келісімшарттар/компенсациялық төлемдер туралы келісімдер бойынша қарызы бар клубтар.

Қаржылық шарттар

4.22. Өтінім жарнасы клубқа тек қана Біріншілікке қатысу және оған рұқсат алу құқығын береді және де консультациялық немесе басқа да қызметтерді қамтымайды.

4.23. Біріншілікке қатысу үшін өтінім жарнасының мөлшерін ҚФФ-ның уәкілетті органы бекітеді.

Клубтар өтінім жарнасын ҚФФ-ға уәкілетті орган белгілеген мерзімде толық көлемде төлеуге міндетті.

4.24. ҚФФ Біріншілік матчтарына төрешілер мен инспекторларды тағайындауға байланысты келесі шығындарды өтейді:

- 1) Матч өтетін жерге бару және қайту жол шығындары;
- 2) Жолда тамақтану шығындары, қолданыстағы нормативтік актілерге сәйкес;

- 3) Матч өтетін қалада (немесе елді мекенде) тұру және тамақтану шығындары.
- 4.25. ҚФФ тарапынан матчтарды төрелік ету және инспекциялау қызметтері үшін төленетін сыйақылар келесі мөлшерде жүзеге асырылады (бір матч үшін есептегенде):
- 1) Төреші – 304 920 (үш жүз төрт мың тоғыз жүз жиырма) теңге;
  - 2) төрешінің көмекшісі (ассистент) – 152 460 (жүз елу екі мың төрт жүз алпыс) теңге (әрқайсысына);
  - 3) резервтік төреші – 39 204 (отыз тоғыз мың екі жүз төрт) теңге;
  - 4) инспектор – 108 900 (жүз сегіз мың тоғыз жүз) теңге.
- 4.26. Біріншілік матчтарын басқаруға тағайындалған төрешілер мен инспекторлар әуе көлігімен қатынайды. Егер екі елді мекен арасында әуе қатынасы болмаса, теміржол немесе автокөлік (оның ішінде жанар-жағармай шығындарын өтеу) арқылы жол жүруге рұқсат етіледі.
- 4.27. Егер клуб Біріншілікке қатысушылар қатарынан шығарылса, клуб бұрын төлеген жарналар қайтарылмайды және олар ҚФФ-ның жарғылық мақсаттарына бағытталады.

5-БӨЛІМ. ЧЕМПИОН МЕН ЖҮЛДЕГЕРЛЕРДІ МАРАПАТТАУ ТӘРТІБІ

Командалардың орындарын анықтау

5.1. Чемпионат барысында және қорытындысы бойынша командалардың турнирлік кестедегі орындары барлық ойындарда жинаған ұпай санына сәйкес анықталады: Жеңіс үшін – 3 ұпай; тең ойын үшін – 1 ұпай; жеңіліс – 0 ұпай саналады.

5.2. Біріншілік қорытындысы бойынша ең көп ұпай жинаған команда бірінші орынды иеленеді және ҚФФ Атқару комитеті қорытындыларды бекіткеннен кейін «2025 жылғы маусымның Қазақстан Республикасы Бірінші Лигасы клубтары арасындағы Футбол Біріншілігінің Жеңімпазы» деп жарияланады.

5.3. Егер екі немесе одан да көп команда бірдей ұпай жинаса, олардың турнирлік кестедегі орны келесі көрсеткіштер бойынша анықталады (артықшылық ретімен):

- 1) барлық ойындардағы соғылған және жіберілген доптар айырмасы;
- 2) барлық ойындардағы ең көп жеңістер саны;
- 3) барлық ойындардағы ең көп соғылған доптар саны;
- 4) өзара кездесулердің нәтижелері (ұпай саны, жеңістер саны, гол айырмасы, соғылған доптар саны);
- 5) ойыншылар мен жаттықтырушылардың барлық ойындарда алған алаңнан қуылу жазасының ең аз саны;
- 6) ойыншылар мен жаттықтырушылардың барлық ойындарда алған ескертулерінің ең аз саны.

Осы тармақта көрсетілген барлық көрсеткіштер басымдық ретімен берілген, яғни есептеу кезінде алдыңғы көрсеткішке артықшылық беріледі.

Егер барлық көрсеткіштер бірдей болса, командалардың турнирлік кестедегі орындары жеребе арқылы анықталады.

Біріншілік жеңімпазы мен жүлдегерлерін марапаттау

5.4. Бірінші орын алған клуб «Қазақстан Республикасының 2025 жылғы Бірінші Лига клубтары арасындағы Біріншілігінің Жеңімпазы» атағына ие болады. Клуб арнайы ауыспалы кубок және дипломмен марапатталады. Ойыншылар мен ресми тұлғалар «Қазақстан Республикасының 2025 жылғы Бірінші Лига клубтары арасындағы Біріншілігінің Жеңімпазы» атағына ие болады, олар алтын медальдар және дипломдармен марапатталады (сұраныс бойынша).

5.5. Біріншілікте екінші және үшінші орын алған клубтар дипломдармен марапатталады. Клубтың ойыншылары мен ресми тұлғалары сәйкесінше күміс және қола медальдармен (қосымша сұраныс бойынша дипломдармен) марапатталады.

5.6. Әр командадағы марапатталатын тұлғалардың жалпы саны – 40 адамнан аспауы тиіс.

5.7. Клубтар ҚФФ-пен жасалған сақтау туралы келісімшарттарға сәйкес өздеріне тапсырылған марапаттардың сақталуына жауапты болады.

6-БӨЛІМ. НАРАЗЫЛЫҚ ТАПСЫРУ ЖӘНЕ ҚАРАСТЫРУ ТӘРТІБІ, БАСҚА ШАРТТАР

Наразылық тапсыру және қарастыру тәртібі

6.1. Клубтарға, ресми тұлғаларға, ойыншыларға және футболдың басқа да субъектілеріне тәртіптік санкциялар ҚФФ-тың құқықтық органдары тарапынан Тәртіптік регламентке, Этика кодексіне және басқа да ҚФФ ережелеріне сәйкес (бұдан әрі – «ҚФФ тәртіптік ережелері») қолданылады.

6.2. Наразылықты БДЭК қарастырылады. Наразылық тапсыру және оны қарастыру тәртібі ҚФФ Тәртіптік регламентімен реттеледі.

Біріншілікті өткізудің мақсаттары

6.3. Біріншіліктің өткізілу мақсаты:

- 1) Қазақстан Республикасында футболды дамыту;
- 2) ойыншылардың шеберлік деңгейін арттыру;
- 3) Қазақстан ұлттық құрамалары мен клубтарының халықаралық жарыстарда сәтті өнер көрсетуіне дайындық жүргізу;
- 4) қазақстандық футболды жанкүйерлер, қоғам, БАҚ және бизнес қауымдастығы арасында насихаттау;
- 5) футбол әуесқойларының бос уақытын ұйымдастыру;
- 6) Біріншілік жеңімпазы мен жүлдегерлерін анықтау;
- 7) Біріншіліктің қорытынды кестесіндегі командалардың орындарын белгілеу.

Біріншілікті ұйымдастыру және өткізу

6.4. Біріншіліктің ұйымдастырылуын және өткізілуін Қазақстан Республикасында футбол бойынша жалғыз аккредиттелген республикалық спорт федерациясы, Қазақстан Республикасы Ұлттық Олимпиада комитетімен танылған ұйым, сондай-ақ FIFA және UEFA-ның Қазақстандағы жалғыз мүшесі ретінде ҚФФ бақылайды.

6.5. Біріншілікті ұйымдастыру, басқару және оның өткізілуін бақылау міндеттері ҚФФ-қа жүктеледі.

6.6. ҚФФ Біріншілікті ұйымдастырумен байланысты келесі өкілеттіктерге ие:

- 1) Біріншіліктің ресми атауы мен символикасын бекіту, сондай-ақ оның оперативтік басқарылуын қамтамасыз ету;
- 2) Регламент талаптарын әзірлеу, келісу және оның орындалуын бақылау;
- 3) Біріншілік ойындарының күнтізбесін әзірлеу және бекіту;
- 4) Біріншілік төрешілігін және инспекциясын қамтамасыз ету, соның ішінде, матчтарға төрешілер мен инспекторларды тағайындау, төрешілер мен инспекторларға қызметтері үшін төлем жасау;
- 5) Біріншілікке қатысу үшін футбол клубтарын лицензиялау;
- 6) Біріншілік матчтарын өткізетін спорттық нысандарды лицензиялау;
- 7) Біріншілікке қатысатын ойыншыларды тіркеу;
- 8) бапкерлер мен басқа да ресми тұлғаларды дайындау және қайта даярлау шараларын ұйымдастыру, оларды аттестациялау;
- 9) Біріншілік қатысушыларына қолданылатын тәртіптік санкциялардың тізімін, мөлшерін және қолдану тәртібін бекіту;
- 10) Біріншілік өткізу барысында жасалған бұзушылықтар үшін Біріншілік қатысушыларына тәртіптік санкциялар қолдану;
- 11) ҚР чемпионатының ресми және басқа да демеушілері мен серіктестерін тағайындау;
- 12) Клубтардың Біріншілікке қатысу үшін өтінім беру және тіркеу рәсімдерін жүзеге асыру (еңбек шарттары, трансферлік келісімдер, өтемақы шарттары және т.б.);
- 13) Біріншілікті өткізу кезінде қолданылатын құжаттардың үлгілерін бекіту (матч хаттамасы, делегат есебі, өтінім парағы, қатысушының өтініші және т.б.);
- 14) Матч нәтижелерін тіркеу және Біріншіліктің қорытындысын бекіту;

15) Футбол клубтары, ойыншылар мен ресми тұлғалар арасындағы даулар мен келіспеушіліктерді шешу;

16) ҚР чемпионатының қатысушыларына қолданылатын айыппұл санкцияларының мақсатты қолдану тәртібін белгілеу;

17) Біріншілік қатысушыларын арнайы сыйлықтармен және естелік сыйлықтармен марапаттау;

18) Қазақстан Республикасының заңнамасына, ҚФФ Жарғысына және Регламентке сәйкес Біріншілікті ұйымдастырушының басқа да өкілеттіктерін жүзеге асыру.

Қазақстандық футболдың тәрбиеленушісі

6.7. Қазақстандық футболдың тәрбиеленушісі деп 12 жастан бастап 21 жасқа дейінгі аралықта (ойыншының 12 жасқа толған маусымының басынан бастап, 21 жасқа толған маусымының соңына дейін) кемінде үш толық спорт маусымында Қазақстан Республикасының кез келген футбол клубында және/немесе спорт мектебінде тіркелген ойыншы танылады (бұдан әрі – Тәрбиеленуші).

6.8. Егер ойыншының тіркелуіне қатысты мәліметтер жоқ болса, онда Тәрбиеленуші деп Қазақстандық клубқа ауысу үшін халықаралық трансферлік сертификаты берілмеген ойыншы саналады.

6.9. Тәрбиеленушілерге, сондай-ақ, осы Регламенттің 6.7. және 6.8. тармақтарының әрекетіне жатпайтын, бірақ төменде көрсетілген талаптардың кемінде біреуіне сәйкес келетін ойыншылар да теңестіріледі:

1) Қазақстанның жасөспірімдер (U-17, U-19), жастар (U-21) немесе ұлттық құрамасы сапында ресми матчтарға (Әлем және/немесе Еуропа чемпионатының іріктеу және/немесе финалдық кезең матчтары, УЕФА Ұлттар Лигасы) қатысқан ойыншылар.

Егер осы тармаққа сәйкес келген ойыншы азаматтығын өзгертуіне байланысты Қазақстан құрамаларында ойнау құқығынан айырылса, ол «Қазақстандық футбол тәрбиеленушісі» мәртебесінен автоматты түрде айырылады.

Егер осы тармаққа сәйкес келген ойыншы FIFA немесе Спорттық арбитраж сотының (CAS) шешімімен Қазақстан құрамаларында ойнау құқығынан айырылса, онда оның тәрбиеленуші мәртебесі FIFA/CAS шешімі жарияланған күннен кейінгі Қазақстандағы бірінші тіркеу-трансфер кезеңіне дейін сақталады. Трансферлік кезеңнің бірінші күні бұл ойыншы «Қазақстандық футбол тәрбиеленушісі» мәртебесінен айырылады.

2) Қазақстан Республикасының азаматтары, «Қазақстандық футбол тәрбиеленушісі» түсінігі енгізілген сәтте (2014 жылғы қараша) Қазақстан азаматы болып, ҚФФ-та ойыншы ретінде тіркелгендер.

6.15. Тәрбиеленуші мәртебесін тексеру кезінде ҚФФ сұранысы бойынша футбол клубтары қосымша құжаттар (Қазақстан Республикасы азаматтығын растайтын құжат, мекенжай анықтамасы, туу туралы куәлік, оқу орындарынан анықтама және т.б.) ұсынуға міндетті.

Біріншілікті өткізу шарттары

6.16. Біріншілік матчтары «әр команда бір-бірімен» қағидаты бойынша өз алаңында және қарсылас алаңында екі айналымдық жүйемен өткізіледі. Матч ұзақтығы – екі тайм, әрқайсысы 45 минуттан, үзіліс ұзақтығы – 15 минут.

6.17. Біріншілік матчтарына Регламенттің 6.19 және 6.22 тармақтарының талаптарына сәйкес келетін, «А», «В» және «С» тізімдеріне енгізілген ойыншылар қатыса алады.

6.18. Біріншілік матчтары кезінде алаңда кемінде екі ойыншы болуы тиіс, олар 2006 жылы немесе одан кейін туған «Қазақстандық футбол тәрбиеленушісі» мәртебесіне ие Қазақстан Республикасының азаматы болуы керек. Егер матч барысында осындай ойыншыны алмастыру қажет болса (соның ішінде жарақат алып, ойынды жалғастыра алмаған жағдайда), онда клуб оны осы тармақ талаптарына сәйкес келетін ойыншымен ғана алмастыра алады. Егер осындай алмастыру мүмкін болмаса, команда матчты толық емес құрамда жалғастырады.

Аталған тармақтың бұзылғаны үшін санкциялар қолданылмайды, егер:

1) Матч барысында аталған ойыншы алаңнан қуылса, ал оның командасы ойынды толық емес құрамда жалғастырса.

2) Матч барысында аталған ойыншы жарақат алып, ойынды жалғастыра алмаса, ал 6.21-тармақта белгіленген алмастыру лимиті таусылған болса, және оның командасы ойынды толық емес құрамда жалғастырса.

3) Ойыншыны алмастыру үшін қажетті уақыт ішінде алаңда осындай ойыншы болмаған жағдайда.

6.19. Біріншілік матчтарында бір команда құрамында матч хаттамасына енгізілетін ойыншы саны 11 негізгі ойыншы және 12 қосалқы ойыншы аспауы тиіс.

6.20. Матч кезінде ойын ережелеріне сәйкес белгіленген техникалық аймақта арнайы бөлінген орындарда тек «А1» және «В1» тізімдеріне енгізілген клубтың ресми тұлғалары болуға құқылы. Матч кезінде техникалық аймақта бір мезгілде орналасатын клубтың ресми тұлғаларының жалпы саны 7 адамнан аспауы тиіс. Матч хаттамасына команданың бас бапкері (немесе оның міндетін атқарушы тұлға) мен команданың дәрігері міндетті түрде енгізілуі қажет (және олар төтенше жағдайларды қоспағанда матч барысында техникалық аймақта үнемі болуы тиіс).

Матч кезінде техникалық аймақта хаттамаға енгізілмеген тұлғалардың және дисквалификацияланған ойыншылардың болуына жол берілмейді. Техникалық аймақта бөгде адамдардың болуына резервтік төреші жауапты.

6.21. Біріншілік матч барысында бір команда құрамында матч хаттамасына енгізілген 5 ойыншыдан артық алмастыруға рұқсат етілмейді. Әр команда ойыншыларды алмастыру үшін ойын барысында үш реттен артық үзіліс жасай алмайды және/немесе үзіліс уақытын пайдалана алады.

6.22. Премьер-Лига клубының жастар командасы Біріншілік матчтарының хаттамасына осы Клуб командасы құрамында Біріншілікке қатысу үшін тиісті жарыстар регламенттерінде қарастырылған талаптарға сәйкес келетін осы ҚРЧ клубының «А» тізіміне енгізілген «Қазақстандық футбол тәрбиеленушісі» мәртебесіне ие Қазақстан Республикасының азаматы, 2004 жылы немесе одан бұрын туған саны 3 аспайтын ойыншыны енгізе алады.

6.23. 2004 жылы туған және одан кіші, Қазақстан Республикасының азаматы әрі Тәрбиеленуші болып табылатын, сондай-ақ ҚФФ өткізетін жарыстардың біріне тіркелген кез келген ойыншы өзі тіркелген футбол клубы қатысатын басқа ҚФФ жарысына да қатыса алады. Осы тармақтың ережелері тек егер командалар бір заңды тұлға (футбол клубы) құрылымына кіретін болса және ҚФФ жарыстарының регламенттерімен белгіленген барлық басқа талаптар сақталатын жағдайларда қолданылады.

6.24. Егер Біріншілік матчына тиісті тәртіпте тіркелмеген немесе дисквалификацияланған ойыншы қатысқан жағдайда (осы тармаққа қатысты жағдайда ғана Матчқа қатысу деп Футболшының ойын алаңына шығуы есептеледі), матч нәтижесі жойылады, ал Аталған ойыншыны алаңға шығарған командаға Тәртіптік регламентке сәйкес санкциялар қолданылады.

Матчқа қатысу фактісі ойыншының төреші рұқсатымен алаңға шығуы мен осы факті төрешінің матч хаттамасында тіркелуі негізінде анықталады.

6.25. Клуб өкілдері Біріншілік матч басталғанға дейін кемінде 60 минут бұрын электрондық хаттама жүйесіне (<https://fcms.ma.services/kaz/>) алдағы матчқа өтінімді (бастапқы құрам, қосалқы ойыншылар, бапкерлік құрам және команданың персоналы) енгізуге міндетті. Матч басталғанға дейін ойыншы (ойыншылар) күтпеген жарақат алған немесе өзін нашар сезінген жағдайда, электрондық хаттама жүйесіне енгізілген ойыншыны ауыстыруға рұқсат етіледі. Бұл ретте негізгі құрамдағы ойыншы қосалқы ойыншылардың біріне ауыстырылады.

Электрондық хаттама жүйесінде мұндай ауыстыруды тек резервтік төреші жүзеге асыра алады. Осы тармаққа сәйкес матч басталғанға дейін жасалған ауыстырулар, осы Регламенттің 6.21-тармағында көзделген жалпы ауыстыру санына әсер етпейді.

6.26. Біріншілік матчтары бекітілген ойын күнтізбесіне сәйкес өткізіледі. Біріншілік матчтарының күнтізбесін ҚФФ Атқарушы комитеті бекітеді. Кез келген клубтың екі ресми матчының (оның ішінде Қазақстан Кубогының матчтары да бар) басталу уақыты арасындағы аралық кемінде 48 сағат болуы тиіс.

6.27. Матчтың басталу уақытын ҚФФ Негізгі хабар таратушымен бірлесіп бекітеді.

6.28. Егер футбол клубы Біріншілік матчына келмейтінін ҚФФ пен ТИД-ке матч басталуына кемінде 2 күн қалғанда хабарласа, онда осы матчтың өткізілуі туралы ресми құжаттар (матч хаттамасы, делегат есебі) толтырылмайды.

6.29. Біріншіліктің аяқталмаған матчтары қайта ойнатылмайды, бірақ келесі жағдайларда жалғастырылады:

1) егер матч келесі себептерге байланысты аяғына дейін ойнатылмай тоқтатылса:

- форс-мажорлық жағдайлар туындаған кезде, олар матчтың ресми тұлғасының пікірі бойынша ойыншылардың денсаулығына қауіп төндірсе;

- матч барысында стадионның жарықтандыру жүйесі клуб-иегерінің кінәсіз істен шыққан жағдайда және бұл ақауды матчтың ресми тұлғасы белгілеген уақыт ішінде (бірақ матч тоқтатылған сәттен бастап бір сағаттан аспайтын уақыт ішінде) жою мүмкін болмаса.

Матч мүмкіндігінше келесі күні, тоқтатылған минуттан кейінгі минуттан бастап жалғастырылуы тиіс.

2) матч тоқтаған уақыт матч хаттамасында көрсетілуі тиіс. Матчты жалғастыру үшін жеке хаттама рәсімделеді.

3) аяқталмаған матчты аяғына дейін ойнауды бастау уақыты Негізгі хабар таратушымен келісіледі (егер матч тікелей телеэфирде көрсетілсе).

4) жалғастырылатын ойында матчтың ойналған бөлігінің есебі сақталады.

5) Матчты жалғастыруға тек аяқталмаған матчтың хаттамасына енгізілген ойыншылар ғана қатыса алады. Егер ойыншы медициналық көрсеткіштерге (жарақат) байланысты матчты жалғастыра алмаса және алмастыру лимиті (осы Регламенттің 6.21-тармағы) таусылған болса, онда ол осы матчтың хаттамасына енгізілген басқа ойыншымен алмастырылуы мүмкін. Жарақат алу фактісін бас бапкер (немесе оның міндетін атқарушы тұлға) және команданың дәрігері жазбаша түрде растауы тиіс. Медициналық көрсеткіштер бойынша алмастырылған ойыншы ҚФФ Басшылығының шешімі бойынша қосымша медициналық тексеруге жіберілуі мүмкін. Егер ойыншы қосымша медициналық тексеруден өтуден бас тартса немесе медициналық тексеру нәтижелері жарақаттың жалған екенін растаса, онда бұл ойыншы тіркелген клубқа жеңіліс есептеледі.

6) Матчтың алғашқы бөлігінде ойыншылар мен клубтың ресми тұлғаларына қолданылған барлық тәртіптік санкциялар сақталады.

Матчты жалғастыру күнін, орнын және басталу уақытын ҚФФ Басшылығы анықтайды.

6.30. Матч келесі себептерге байланысты тоқтатылған жағдайда матчты жалғастыру жүргізілмейді:

1) Ойыншылардың тәртіпсіз мінез-құлқы (бір немесе екі команданың);

2) Үшінші тұлғалардың (оның ішінде жанкүйерлердің) араласуы;

3) Алаңда бір немесе екі команданың қатарында 7-ден аз ойыншының қалуы;

4) Команданың өз еркімен алаңнан кетуі. Бұл жағдайларда шешімді БДЭК қабылдайды.

6.31. Матч Біріншілік ойындарының күнтізбесінде белгіленген мерзімде өткізілуі тиіс. Матчты басқа күнге немесе басқа уақытқа ауыстыруға мына жағдайларда рұқсат етіледі:

1) стадионның техникалық жағдайы, соның ішінде жарықтандыру жүйесінің істен шығуы және ақауды бір сағат ішінде жою мүмкін болмауы;

2) алдын ала болжап білу және болдырмау мүмкін болмаған форс-мажорлық жағдайлар;

3) матчты ауа райы жағдайлары мен ресми тұлғалардың пікірі бойынша ойыншылардың денсаулығына қауіп төндіретін басқа да себептерге байланысты өткізу мүмкін болмауы;

4) Біріншілік матчының тікелей эфирде телетрансляциясы;

5) клубтың Қазақстан Кубогына қатысуы. Бұл жағдайда клуб Біріншілік ойындарының күнтізбесіндегі матчты ауыстыру туралы ҚФФ-ға өтініш бере алады. Ойын турының аясында матчты ауыстыру туралы ресми өтініш Біріншілік ойындарының күнтізбесінде көрсетілген матч күнінен кемінде 10 күн бұрын ҚФФ-ға түсуі тиіс. Егер Қазақстан Кубогының келесі кезеңінің жеребесі тиісті матчқа дейін 10 күннен аз уақыт бұрын өткізілсе, онда матчты ауыстыру туралы жазбаша өтініш клуб тарапынан жеребе тартылған күннен кейінгі күннен кешіктірілмей ҚФФ-ға берілуі тиіс.

6) Біріншілік ойындарының күнтізбесіне осы Регламенттің 6.31.1–6.31.5-тармақшаларында көрсетілмеген жағдайларға байланысты өзгерістер енгізу. Матчты ауыстыру туралы шешімді ҚФФ қабылдайды.

6.32. Матчтың жаңа басталу уақыты ҚФФ және Негізгі хабар таратушымен (егер теледидениеде көрсетілім болған жағдайда) келісіліп, кемінде 10 күн бұрын бекітілуі тиіс.

6.33. Матчты ұйымдастырушы тарап барлық қосымша шығындарды өз мойнына алады, оның ішінде, ҚФФ-ның матчтың өткізілмеуіне байланысты тікелей коммерциялық шығындары (бірақ жіберілген пайда өтелмейді); қонақ команданың көлік, тұру және тамақтану шығындары; матчтың ресми тұлғалары мен матч таратушының шығындары. Егер қонақ команда, ресми тұлғалар немесе хабар таратушы матч ауыстырылғанға дейін қалаға келіп қойған болса, олардың шығындары өтеледі. Клубтардың жол жүру, тұратын орындарды брондау және матчты ұйымдастыру мен қатысуға байланысты басқа да брондау шығындары өтелуге жатпайды.

6.34. Матчтың бұзылуына қатысты барлық жағдайлар БДЭК тарапынан қарастырылуы тиіс.

6.35. Матчтың ресми тұлғалары матчтың өткізілуі үшін барлық мүмкін шараларды қолдануға міндетті. Олардың қабылдаған шешімдері ҚФФ-пен келісілген болуы тиіс.

6.36. Егер матчты өткізуге немесе жалғастыруға мүмкіндік бермейтін жағдайлар матч белгіленген басталу уақытынан кейін 24 сағат ішінде жойылмаса, онда матч басқа күнге ауыстырылуы мүмкін.

6.37. Матчты қайта ойнау (переигровка) тек БДЭК шешіміне байланысты болады.

6.38. Клубтар маусым басталғанға дейін ҚФФ-да өздерінің ойын формасының түстерін бекітуі тиіс. Біріншілікке қатысатын командалар кемінде екі түрлі контрастты түсте форма тіркеуі қажет.

6.39. Бір ойыншы маусым барысында әртүрлі нөмірлермен ойнай алмайды.

6.40. Бір нөмірді маусым барысында әртүрлі ойыншылардың (соның ішінде жастар командасы) пайдалануы рұқсат етілмейді.

Біріншілік матчтарын өткізу шарттары

6.41. Командалар ойын формасының түстерін маусымға тіркелген форма жиынтықтарының ішінен таңдап, матч өтетін күнге дейін 7 (жеті) күнтізбелік күн бұрын ҚФФ-мен келісуі тиіс. Ойын формасының түс гаммасы мен контрастында айтарлықтай айырмашылық болуы қажет. Ойын формасының түстерін таңдаудың басымдық реті келесідей анықталады: 1 – қабылдаушы клубтың командасы, 2 – қонақ клубтың командасы, 3 – қабылдаушы клубтың қақпашысы, 4 – қонақ клубтың қақпашысы. Қақпашылардың формасы екі команданың ойыншыларынан және бір-бірінен ерекшеленуі тиіс. Ойын формасы Ойын ережелерінің талаптарына сәйкес болуы керек.

6.42. Командалар Біріншілік матчы өтетін стадионға матч басталу уақытына дейін кемінде 75 минут бұрын келуге міндетті.

6.43. Егер команда форс-мажорлық жағдайларға байланысты Біріншілік матчы өтетін орынға белгіленген уақытта келе алмаса (футбол алаңына шықпаса), матч ұйымдастырушысы матчты сол күні өткізу үшін барлық мүмкін шараларды қабылдауы керек. Команда белгіленген уақытқа келе алмайтын болса, бұл туралы матчтың ресми тұлғаларын, қарсылас клубты және ҚФФ-ны дереу хабардар етуге міндетті. Матчтың ресми басталу уақытынан 60 (алпыс) минут өткен соң, инспектор (төреші болмаған жағдайда) бұл жағдай туралы ҚФФ-ға хабарлап, шешім қабылдау үшін мәлімет береді.

6.44. Егер команда матчқа келмесе, клубқа Тәртіптік регламентке сәйкес санкциялар қолданылады. Сонымен қатар, қарсылас клубқа (ресми құжаттар негізінде) матчты ұйымдастыруға байланысты кеткен шығындар (қонақүй брондау, көлік, жол жүру билеттері және басқа шығындар) өтеледі. Бұл жағдай бойынша материалдар ҚФФ-ның уәкілетті органына клубтың лицензиясын қайтарып алу мәселесін қарау үшін жіберіледі.

6.45. Біріншілікке қатысатын клубтар өз алаңында («үйде») өткізілетін матчтардың тікелей ұйымдастырушылары болып табылады және осы Регламентке сәйкес матчтарды және трансляцияны ұйымдастыру және қамтамасыз етпеу немесе тиісті түрде қамтамасыз етпеу үшін жауап береді.

6.46. Матч ұйымдастырушысы Біріншілік матчын дайындау және өткізу үшін қажетті келесі шарттарды қамтамасыз етуге міндетті:

1) матчтың ресми тұлғаларына вокзалдан қонақүйге және кері, стадионға және кері тасымалдау үшін жайлы көлік;

2) құқық қорғау органдарының қызметкерлерін тарту арқылы қоғамдық тәртіпті сақтау;

3) матч кезінде стадионда диктордың болуы;

4) командалар алаңға шыққан кезде ҚФФ ұсынған музыкалық сүйемелдеуді ойнату;

5) Біріншілік матчтары кезінде (үзілістен басқа) алаңға тікелей жақын аймақтарда ұйымдастырылған шу (оркестрлер, әртістер және т.б.) болмауын қамтамасыз ету;

6) төрешілер бригадасының стадион аумағында полиция немесе жеке күзет құрылымдарының күшімен жүруін қамтамасыз ету. Қонақ клубтың жазбаша өтініші бойынша немесе матч инспекторының талабы бойынша қонақ командасының автобусын полицияның еріп жүру көлігімен қамтамасыз ету, сондай-ақ матч ресми тұлғаларына матч өткізілетін елді мекенде тұрақты күзет қамтамасыз ету;

7) матч басталуына кемінде 30 минут қалғанда және матч бойы өрт сөндіру құралдарымен жабдықталған өрт сөндіру машинасының және оның экипажының стадионда болуы. Өрт сөндіру машинасы стадионнан тек барлық көрермендер шыққаннан кейін ғана кетеді;

8) ойыншыларды алмастыру үшін 2 (екі) жұмыс істейтін электрондық таблоның болуы;

9) кемінде 4 (төрт) адамнан тұратын медициналық персоналдың эвакуациялық көлікпен немесе зембілмен қамтамасыз етілуі;

10) аккредиттелген фототілшілерге арналған арнайы жилеттер. Жилеттердің дизайны ҚФФ-мен келісіледі;

11) ойыншылар мен матчтың ресми тұлғалары үшін сусындар мен жемістер;

12) матч өткізу үшін ҚФФ-ның ресми 10 (он) добы;

13) матчқа кемінде 10 (он) адамнан тұратын, спорттық форма және ойыншылар мен төрешілер бригадасының формасынан түстері ерекшеленетін жилеттер (манишка) киген доп берушілерді қамтамасыз ету;

14) төрешілер бөлмесіне бөгде адамдардың кіруіне тыйым салу. Бұл бөлмеде тек матчты жүргізетін төрешілер мен матч инспекторы ғана бола алады. Ойынға қатысатын клубтардың ресми тұлғалары төрешілер бөлмесіне тек матч аяқталғаннан кейін және инспектордың рұқсатымен кіре алады;

15) командалар мен төрешілердің келу және кету аймақтарын, спорт аймағын, сондай-ақ төрешілер мен инспектор пайдаланатын бөлмелерді қорғауды қамтамасыз ету;

16) Қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі нұсқаулықтың сақталуын қамтамасыз ету;

17) ҚФФ ұсынған жарнамалық материалдарды (Коммерциялық регламентпен белгіленген матч алдындағы атрибуттарды орналастыру схемасына сәйкес) өз күшімен орналастыруды қамтамасыз ету, оның ішінде матч басталғанға дейін кемінде 10 (он) минут бұрын ҚФФ эмблемасы бар, диаметрі 18,3 м болатын баннерді ойын алаңының орталық шеңберіне шығару. Бұл баннерде Біріншіліктің титулдық демеушісі (серіктесі) туралы ақпарат болуы мүмкін. Баннер толық ашылған күйінде шығарылады және командалардың ресми сәлемдесуі аяқталғаннан кейін алаңнан алынады. Егер ҚФФ клубқа осындай баннерді ұсынбаса, клуб орталық шеңберге өз эмблемасы бар баннерді шығаруға құқылы, бірақ бұл баннерде клубтың демеушілері (серіктестері) туралы жарнамалық және ақпараттық материалдар болмауы тиіс.

6.47. Матч ұйымдастырушысы қонақ клубқа тегін түрде ұсынады:

1. команда мүшелерін вокзалдан (әуежайдан) қонақүйге және кері қайтару үшін, матч алдындағы жаттығу күні қонақүйден стадионға және кері қайтару үшін, матч күні стадионға және кері қайтару үшін кемінде 50 орындық жайлы «люкс» санатындағы автобус;

2. багажды тасымалдауға арналған көлік (сұраныс бойынша);

3. матчтың ресми тұлғаларына, жаттықтырушылар құрамына және қонақ клубтың техникалық персоналына матч алдында, матч кезінде және одан кейін стадионда қозғалу үшін аккредитация;

4. матч алдындағы жаттығуды өткізу үшін;

- Біріншілік матчты өтетін қажетті жабдықталған футбол алаңы, ұзақтығы – бір сағатқа дейін. Жаттығу матч күніне дейінгі күні ойын уақытына берілуі тиіс, егер қонақ клуб басқа уақытта өткізуді таңдамаған жағдайда;

- ҚФФ-тің ресми доптары – кемінде 15 дана;
- газсыз ауыз су – шектеусіз мөлшерде (сұраныс бойынша);
- кемінде 23 сүлгі;
- қонақ клубтың сұранысы бойынша ресми тұлғалар мен өкілдерге (демеушілер, серіктестер және т.б.) 20-дан аспайтын тегін көрермен орны, қонақ клубтың жанкүйерлеріне арналған секторлардан басқа, олардың кемінде екеуі құрметті қонақтарға (VIP, бас ложа) берілуі тиіс (бас ложаның сыйымдылығына байланысты қонақ клубқа бір орын берілуі мүмкін). Жазбаша сұраныс матч өткізілетін күнге дейін кемінде үш (3) күнтізбелік күн бұрын жолдануы керек;
- қонақ клубтың жанкүйерлері үшін бөлек қорғалған сектор(лар)ға билеттер. Бұл сектор(лар) жалпы стадион сыйымдылығының кемінде 5%-ын құрауы тиіс.

6.48. Клубтар барлық ойыншылардың тереңдетілген медициналық тексеруден өтуін қамтамасыз етуге міндетті.

6.49. Матч ұйымдастырушысы матч өткізілетін күннен кемінде 5 (бес) күнтізбелік күн бұрын ҚФФ пен қонақ клубты таңдалған ойын формасының түсі (қақпашының формасын қоса алғанда) туралы ресми түрде хабардар етуге міндетті.

6.50. Қонақ клуб матчқа келетін күннен кемінде 5 (бес) күнтізбелік күн бұрын матч ұйымдастырушысына және ҚФФ басшылығына келу және кету күнін, уақытын, жаттығу уақытын, ұйымдасқан жанкүйерлер санын және таңдалған ойын формасының түсін (қақпашының формасын қоса алғанда) жазбаша түрде хабарлауға міндетті. Қонақ клубтың ойын формасы матч ұйымдастырушысы таңдаған ойын формасынан (оның ішінде гетра шұлықтары мен шолақ шалбарлар) түстік гамма мен контраст бойынша айтарлықтай ерекшеленуі тиіс. Келу және кету күні туралы уақытында хабарланбаған жағдайда, орналастыру бойынша шағымдар қабылданбайды. Қабылдауды ұйымдастыруға байланысты шағымдар туындаған жағдайда, қонақ клубтың уәкілетті өкілі бұл туралы ҚФФ басшылығына жазбаша түрде хабарлайды.

6.51. Матч ұйымдастырушысы ҚФФ талабы бойынша ҚФФ ұйымдастыратын жарыстардың демеушілері туралы жарнамалық тақтайшалар мен материалдарды орналастыруды қамтамасыз етуге міндетті.

6.52. Матчқа қатысатын командалардың өкілдері (қауіпсіздік жөніндегі қызметкер, жанкүйерлермен жұмыс жөніндегі қызметкер, спорт директоры және/немесе әкімші, медиа-офицер, матч менеджері) делегат (болмаған жағдайда инспектор) өткізетін ұйымдастыру жиналысына қатысуға және матчты ұйымдастыру бойынша осы тұлғалардың нұсқауларын орындауға міндетті.

6.53. Клубтар ҚФФ-тің Біріншілікті өткізуге байланысты құқықтарын (демеушілер мен серіктестердің логотиптері бар жарнамалық тақтайшаларды орналастыру, ҚФФ ресми сайттарын жарнамалық мақсатта пайдалану және т.б.) жазбаша келісімсіз жүзеге асыруға құқылы емес.

6.54. Ойын барысында клуб әкімшілігінің командаға, ойыншыларға және жаттықтырушылар құрамына араласуына, соның ішінде теріс реакция тудыруы мүмкін мінез-құлық көрсетуге жол берілмейді.

6.55. Біріншілік матчтың хаттамасына енгізілген қосалқы ойыншылардың қыздырыну орны және қыздырынуға қатысатын бір өкілдің (физиотерапевт, дәрігер, массажист немесе дене дайындығы бойынша жаттықтырушы) қатысуы төреші немесе инспектор тарапынан ұйымдастыру жиналысында анықталады. Қыздырылатын ойыншылар мен команданың өкілі қыздырыруды арнайы манишка кеудешесімен өткізуге міндетті.

6.56. Біріншілік матчты кезінде қақпалардың артында тек тиісті аккредитациясы бар операторлар мен фототілшілер және Техникалық регламентке сәйкес доп берушілер ғана бола алады.

6.57. Матч ұйымдастырушысы Біріншілік матчтарына БАҚ аккредитациясын жүргізуге міндетті (телевизиялық аккредитациялардан басқа, олар матч трансляциясы болған жағдайда Техникалық регламентке сәйкес Негізгі Таратушы тарапынан беріледі).

6.58. Барлық Біріншілік матчтары тек ҚФФ ресми добымен өткізіледі, ол ҚФФ тарапынан бекітіледі.

6.59. Қазақстан Республикасындағы эпидемиологиялық жағдайға байланысты Біріншілік матчтарын ұйымдастыру кезінде қосымша шарттар және/немесе шектеулер енгізілуі мүмкін. Қосымша шарттар және/немесе шектеулер тізімі ҚФФ уәкілетті органымен бекітіледі.

6.60. Бір ойын туры аясында бір ойыншының әртүрлі клубтар үшін ойнауына тыйым салынады.

Біріншіліктің киім жабдығы

6.61. Ойыншының жейдесінде ҚФФ бекіткен эмблема (оң жеңде) және жеке нөмірі (жейденің артқы жағында, ортасында) болуы керек. Жейдедегі ойыншы нөмірі өтінім парағы мен матч хаттамасында көрсетілген нөмірмен сәйкес болуы тиіс.

6.62. Жейдедегі нөмір биіктігі – 25-35 см, Нөмірдің (сандардың) сызықтық қалыңдығы– 3-5 см болуы керек. Жолақты жейделерде нөмір контраст түсті тіктөртбұрышқа орналастырылады.

6.63. Жейденің артқы жағында, ойыншы нөмірінің үстінде, ойыншының тегі латын әріптерімен, жеке басын куәландыратын құжатқа сәйкес жазылуы керек. Әріп биіктігі – 7,5 см-ден аспайды, бас немесе кіші әріптер қолдануға рұқсат. ҚФФ-тың жазбаша рұқсатымен ойыншы есімі немесе лақап аты жазылуы мүмкін.

6.64. Жейде дизайны, түсі, әріп және нөмір қаріптері бүкіл команда үшін бірдей болуы тиіс.

6.65. Спорттық қысқа шолақ шалбардың алдыңғы жағында (кез келген жақта) жейдедегі нөмірмен сәйкес нөмір болуы керек (биіктігі 10-15 см).

6.66. Гетра шұлықтарға ойыншы нөмірін жазуға рұқсат етілмейді.

6.67. Ойыншы нөмірі «1»-ден «99»-ға дейінгі аралықта болуы тиіс. «1» нөмірі тек қақпашыға беріледі.

6.68. Клубтың ресми тіркелген эмблемасы (100 шаршы см-ден аспайды) жейденің алдыңғы сол жағына орналастырылады. Клуб эмблемасы қысқа шолақ шалбардың кез келген жағында және гетра шұлығында да болуы мүмкін (қысқа шолақ шалбардағы және гетра шұлығындағы эмблема көлемі 50 шаршы см-ден аспауы тиіс).

6.69. Жейдеде клуб демеушілерінің жарнамаларын орналастыруға рұқсат етіледі. Жарнама орналастыру орындары міндетті түрде ҚФФ-пен келісіліп, бекітілуі керек.

6.70. Қақпашының формасы басқа ойыншылар мен төрешілер формасынан түсті түрде ерекшеленуі керек.

6.71. Ойыншылар матч кезінде қақпақшалы қорғаныс (щиток) киюге міндетті.

6.72. Спорттық термокиім негізгі шорттың түсімен бірдей болуы керек және тізенің жоғарғы бөлігіне дейін жетпеуі тиіс.

6.73. Біріншілік матчтары кезінде төрешімен келісе отырып, ойыншыларды бақылау жүйесін (GPS трекер орнатылған арнайы манишка кеудешелер) пайдалануға рұқсат беріледі. Егер төреші бұл жабдық ойыншылардың денсаулығына қауіп төндіреді деп есептесе, оны қолдануға тыйым салуға құқылы.

6.74. Егер ойыншының спорттық жабдығы Ойын ережелері мен осы ереженің талаптарына сәйкес келмесе, ол матчқа жіберілмейді.

Біріншілік матчтарын төрешілік ету

6.75. Біріншілік матчтарын төрешілік ету Ойын ережелеріне сәйкес жүзеге асырылады.

6.76. Біріншілік матчтарына төрешілік етуге рұқсат етілген төрешілер тізімін ҚФФ Төрешілер комитеті ТИД ұсынысы бойынша бекітеді. Кейбір Біріншілік матчтарына шетелдік төрешілерді тағайындауға рұқсат етіледі.

6.77. Біріншілік матчтарына төрешілерді тағайындауды ҚФФ Төрешілер комитетінің Тағайындау комиссиясы жүзеге асырады.

6.78. Біріншілік матчтарына тағайындалған төрешілерді ауыстыру туралы өтініштер қарастырылмайды.

6.79. Төрешілер Біріншілік матчы өтетін күннен 3 (үш) күн бұрын матч Ұйымдастырушысына келу уақытын және кері жол жүру билеттерін броньдау туралы ақпаратты хабарлауға міндетті.

6.80. Төрешілер матч өтетін қалаға (елді мекенге) оның алдындағы күні келуі тиіс.

6.81. Егер Біріншілік матчының төрешісі матчқа келмесе, онда бұл ойынды ҚФФ Төрешілер комитетінің Тағайындау комиссиясы тағайындаған төреші жүргізеді.

6.82. Егер Біріншілік матчының барлық төрешілер бригадасы келмесе, матчы ҚФФ Төрешілер комитетінің Тағайындау комиссиясы тағайындаған аймақтық төрешілер алқасының білікті төрешілері жүргізеді.

6.83. Біріншілік матчы өтетін күні жергілікті уақыт бойынша сағат 10:00-ге дейін инспектор, төреші және/немесе оның көмекшілерінің бірі стадионның матчқа дайындығын тексеру үшін келуі тиіс. Стадионды, футбол алаңын, қосалқы бөлмелерді тексергеннен кейін төреші (ассистент) инспектормен бірге (ол болмаған жағдайда – өз бетінше) матчқа қатысатын командалардың өкілдерімен, стадион әкімшілігімен, құқық қорғау органдарының, медицина және өртке қарсы қызметтердің өкілдерімен, аймақтық футбол федерациясының өкілдерімен ұйымдастырушылық жиналыс өткізуі тиіс. Клуб-ұйымдастырушы аталған қызметтердің өкілдерінің жиналысқа қатысуын және тиісті техникалық жағдайларды қамтамасыз етуге міндетті.

6.84. Матч басталғанға дейін (кемінде бір сағат бұрын) төреші инспекторымен бірге футбол алаңын тексеріп, оның сапасын бес балдық жүйе бойынша бағалап, матч өткізуге жарамдылығын анықтауы тиіс.

6.85. Инспектор болмаған жағдайда, төреші стадион мен тиісті қызметтердің матч өткізуге дайындығын тексеруі керек. Егер Регламентте көрсетілген талаптар орындалмаса, төреші бұл туралы дереу ҚФФ-қа және аймақтық футбол федерациясына хабарлауға міндетті.

6.86. Ұйымдастыру жиналысында төрешілер бригадасының өкілі матчқа қатысатын командалардың өкілдерімен бірге командалардың формасының түстерін бекітуге міндетті. Формалар айқын ажыратылуы керек.

6.87. Матч аяқталғаннан кейін төреші бір сағат ішінде матч хаттамасын толтыруы тиіс. Хаттаманың көшірмесін қосалқы төреші командаларға тапсыруға міндетті. Егер матч барысында ескертулер, алаңнан қуылу жағдайлары, ойыншылардың жарақаттануы немесе стадиондағы тәртіп бұзушылықтар орын алса, төреші бұл туралы толық мәліметтерді хаттамада көрсетуге міндетті.

6.88. Клуб қызметкерлеріне Біріншілік матчтарына төрешілік етуге тыйым салынады.

Біріншілік матчтарын инспекциялау

6.89. Біріншілік матчтарын инспекциялау инспекторлар тарапынан реттеуші құжаттарға сәйкес жүзеге асырылады.

6.90. Біріншілік матчтарын инспекциялауға рұқсат етілген инспекторлар тізімін ҚФФ Төрешілер комитеті ТИД ұсынысы бойынша бекітеді.

6.91. Біріншілік матчтарына инспекторларды тағайындауды ҚФФ Төрешілер комитетінің Тағайындау комиссиясы жүзеге асырады.

6.92. Матчтарға тағайындалған инспекторларды ауыстыру туралы өтініштер қабылданбайды.

6.93. Біріншілік матчының инспекторы матч күніне 3 (үш) күн қалғанда Ұйымдастырушыға өзінің келу уақыты және жол жүру билеттерін броньдау туралы хабарлауға міндетті.

6.94. Тағайындалған инспектор матч өтетін қалаға (елді мекенге) оның алдындағы күні келуі тиіс.

6.95. Матч өтетін жерге келгеннен кейін инспектор матч Ұйымдастырушысының басшылығымен бірге алдағы матчың ұйымдастыру мәселелерін шешуі қажет.

Матч өтетін күні (жергілікті уақыт бойынша 10:00-ден кешіктірмей) инспектор төрешімен және/немесе оның ассистенттерінің бірімен бірге стадионға келіп, матч өткізуге дайындықты тексеруі, сондай-ақ осы Регламенттің 1.3.3-тармағында көрсетілген құжаттардың және ҚФФ-

пен байланысуға қажетті техникалық құралдардың бар екеніне көз жеткізуі тиіс. Стадионды, футбол алаңын, қосалқы бөлмелерді тексеріп, құжаттарды растағаннан кейін инспектор командалар өкілдерімен, стадион әкімшілігімен, құқық қорғау органдарының, медицина және өртке қарсы қызметтердің өкілдерімен, аймақтық футбол федерациясымен қашықтықтан ұйымдастырушылық жиналыс өткізуі тиіс. Клуб-ұйымдастырушы осы жиналыстың техникалық шарттарын қамтамасыз етуге және барлық көрсетілген қызметтердің қатысуын ұйымдастыруға міндетті.

6.96. Инспектор ҚФФ-пен келісе отырып, стадион алаңы ҚФФ талаптарына сәйкес жарнамалық материалдармен жабдықталмаған жағдайда, Біріншілік матчын өткізуге рұқсат бермеуге құқылы.

6.97. Инспектор матчтың бейнежазбасын жүргізуге дайындықты тексеруі керек (осы Регламенттің 6.46-тармағына сәйкес) және қажет болған жағдайда қонақ командаға жазба жасауға көмектесуі тиіс.

6.98. Инспектор төрешілік сапасын бағалау мақсатында матчтың бейнежазбасын қарауға құқылы.

6.99. Клуб қызметкерлеріне Біріншілік матчтарын инспекциялауға тыйым салынады.

Біріншілік матчтарының трансляциясын ұйымдастыру

6.100. Біріншілік матчтарының трансляциясын жүзеге асыру кезінде Клубтар Транслятордың қызметіне қажетті жағдай жасап, қолайлы орта қамтамасыз етуге жауапты.

6.101. Клуб өз міндеттемелерін орындау мақсатында трансляцияны ұйымдастырумен байланысты шығындарды өтеуге құқылы емес.

6.102. Біріншілік матчтарының трансляциясын стадионнан тыс үлкен экрандарда көрсетуге тек ҚФФ Басшылығының, Негізгі транслятордың және қала (аудан) әкімшілігінің келісімімен ғана рұқсат етіледі.

Біріншілік матчтарының интернет-трансляциясын ұйымдастыру

6.103. Біріншілік матчтарының интернет-трансляциясын ұйымдастыру мәселелері Техникалық регламент ережелерімен реттеледі. Клубтың әрекеті (немесе әрекетсіздігі), трансляцияның кешігуіне немесе үзілуіне, сондай-ақ Техникалық регламенттің бұзылуына әкелсе, оған тәртіптік санкциялар қолданылады.

6.104. Клубтар интернет-трансляцияларды өткізу үшін қажетті жағдайларды қамтамасыз етуге және қолайлы орта құруға жауапты. Сондай-ақ олар трансляцияны ұйымдастыру мен матчтарды жария етуге құқықтары бар басқа компаниялармен Техникалық регламентте белгіленген міндеттемелерді орындауға міндетті.

Клубтардың жауапкершілігі

6.105. Клубтар, клуб басшылары, ойыншылар және ресми тұлғалар осы регламенттің барлық талаптарын орындауға, сондай-ақ бір-біріне және көрермендерге (жанкүйерлерге) жоғары тәртіп, ұйымшылдық және құрмет көрсетуге міндетті.

6.106. Клуб басшылары өз ойыншыларының тәртібі үшін жауапты және матчтың ресми тұлғаларының әрекеттеріне ойын барысында да, одан кейін де араласуға құқығы жоқ.

6.107. Клубтар осы Регламентте және ҚФФ-тің басқа құжаттарында белгіленген міндеттемелерін орындамау немесе тиісінше орындамау үшін жауапты.

6.108. Клубтар матчты ұйымдастыруға байланысты барлық қажетті шараларды қамтамасыз етуге міндетті. Олар стадион әкімшілігімен және ішкі істер органдарымен бірге Біріншілік матчына дейін, матч барысында және одан кейін стадион ішінде және оған іргелес аумақта қоғамдық тәртіп пен қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін барлық мүмкін шараларды қабылдауы тиіс.

6.109. Клубтар өз жанкүйерлерінің және ресми тұлғаларының тәртібі үшін жауапты. Қонақта ойнайтын клуб стадионда болған өз жанкүйерлерінің тәртібі үшін жауапқа тартылуы мүмкін.

6.110. Клубтар өз ойыншылары мен ресми тұлғаларына қолданылған тәртіптік санкциялардың (ескерту, алаңнан қуылу, дисквалификация) есебін жүргізуге және оларды сақтауға міндетті.

6.111. Клубтар ойыншылар мен ресми тұлғалардың матчқа қатысуына қатысты Регламент талаптарын сақтауға жауапты.

6.112. Клубтар ойыншылардың Біріншілікке медициналық рұқсаты болуын қамтамасыз етуге міндетті.

6.113. Аймақтық футбол федерациялары Біріншілік матчтарын өткізу кезінде қоғамдық тәртіпті қамтамасыз етуге бағытталған шараларға тікелей қатысуы қажет.

Арнайы ережелер

6.114. Біріншілік ойындарының күнтізбесі ҚФФ-тің меншігі болып табылады. Клубтар оны жарнамалық, коммерциялық және басқа да мақсаттарда үшінші тұлғаларға құқықтарды бермей пайдалана алады.

6.115. Біріншілік матчтары FIFA анықтаған «Fair Play» қағидаттарына сәйкес өткізіледі.

6.116. Клубтар өз командаларының ҚФФ ұйымдастыратын жастар (балалар-жасөспірімдер) футболы бойынша жарыстарға қатысуын қамтамасыз етуге міндетті.

6.117. Қазақстан Республикасының аумағында халықаралық турнирлер (матчтар) ұйымдастыратын клубтар оларды өткізу үшін ҚФФ Басшылығынан рұқсат алуға тиіс. Тиісті өтініш турнир (матч) өткізілетін күнге кемінде 30 күн қалғанда ҚФФ-ке жіберілуі керек.

6.118. Шетелдік жиындар немесе матчтар өткізген кезде клубтар олардың мерзімі, қарсыластары және өткізу орны туралы ҚФФ-ке жазбаша түрде хабарлауға міндетті.

6.119. ҚФФ Біріншілік матчтарында ойыншыларға допинг-бақылау жүргізе алады.

6.120. ҚФФ Атқару комитеті бекіткеннен кейін Біріншіліктің спорттық нәтижелерін кез келген себеппен қайта қарауға жол берілмейді.

6.121. ҚФФ өткізетін барлық басқа жарыстар тиісті Атқару комитеті бекіткен ережелер негізінде ұйымдастырылады.

6.122. ҚФФ Басшылығы Біріншіліктің жекелеген матчтарына ҚФФ Делегатын және/немесе Қауіпсіздік жөніндегі маманды жіберуі мүмкін. Клубтар ҚФФ-тің аталған лауазымды тұлғаларына Біріншілік матчын ұйымдастыру және қауіпсіздікті қамтамасыз ету мәселелерінде, соның ішінде тиісті қызметтердің (полиция, өртке қарсы және медициналық қызметтер) тарапынан толық көмек көрсетуге міндетті.

6.123. Осы регламентте қарастырылмаған мәселелер ҚФФ уәкілетті органдары тарапынан реттеледі.

6.124. Арнайы ережелер болмаған жағдайда, ҚФФ уәкілетті органдары шешімдерді FIFA және UEFA-да қолданылатын қағидаттар мен нормаларға сәйкес қабылдайды.

6.125. Осы регламенттің ережелері бекітілген сәттен бастап күшіне енеді және жаңа регламент қабылданғанға дейін қолданылады.

6.126. Осы регламенттің ережелері кері күшке ие емес және оның күшіне енгенге дейін туындаған қатынастарға қолданылмайды.